

10. MI TESZ ELÉGEDETTÉ?

(Lk 12,16–21)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Bühlmann, Walter: Hogyan élt Jézus, Budapest, 1997, Corvinus Kiadó.

Jeremias, Joachim: Jézus példázatai. Budapest, 1990, Kálvin Kiadó.

Kozma Zsolt: Jézus Krisztus példázatai. Kolozsvár, 2002, Iránytű Alapítvány.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.)

Társadalmi helyzet Jézus korában:

Galileában a társadalom három részre tagolódott.

– Az **alsó réteg**hez tartoztak azok, akik napszámból éltek, valamint a rabszolgák, koldusok, munkanélküliek, betegek, bérlők. A napszamosok napi bére egy napi megélhetéshez volt elegendő. Mindenféle szakmában vállaltak munkát: mezőgazdaság, kézműipar, kereskedelem. Az időjárás és a munkaerőigény szeszélyének kitéve bizonytalan volt a napi megélhetésük.

– A **középréteg**hez a kiskereskedők tartoztak, a kisparasztok, kistermelők, halászok. Rossz időjárási viszonyok, háborúk következtében könnyen lecsúszhattak az alsó réteghez.

– A **legfelsőbb réteget** a nagybirtokosok, nagykereskedők és adóbérlők (vámosok) alkották. A Kr. e. 1. században Galilea bő termésű vidéke néhány vagyonos ember kezében összpontosult. Galileában a legfőbb megélhetési forrás a mezőgazdaság volt. Legtöbben búzát

A mezőgazdaság mellett a halászat, kézműipar és a kereskedelem jelentette a legfőbb bevételi forrást. A búzát nem csak saját felhasználásra termesztették, hanem el is adták.

Termés és áldás:

Mivel a termés mennyisége és minősége sok feltételtől függött, leginkább az időjárási viszontagságoktól, ezért a bő termés különösen is Isten áldásának számított.

„*Van-e még gabona a magtárban? És még a szőlő, a fügefa, a gránátalma és az olajfa sem hozott termést! De ettől a naptól fogva áldást adok!*” (Hag 2,19)

A bő aratásért történő hálaadás fontos volt a Bibliában.

„*Felajánlasként adjatok minden hómer búzából egyhatod éfát, és minden hómer árpából egyhatod éfát.*” (Ez 45,13)

Magyarázat:

13. v. A példázatot Jézus valakinek a kérdésére válaszként mondja el. Hasonlóan, mint az irgalmas samaritánus példázatát. A Mester-ként való megszólítás arra utal, hogy elismeri Jézust illetékesnek a kérdező. A rabbikat ugyanis nem csak tanítóknak, hanem bíróknak is tekintették. Mivel két testvér között vita volt, amit nem tudtak egymással rendezni, a kor szokásai szerint kértek meg egy szakavatottat, hogy segítsen.

14. v. Elképzelhető, hogy csak az egyik testvér van jelent a helyszínen, mert Jézus csak az egyikükhöz beszél. Jézus elutasítja a felkérést. Ezzel utal Jézus arra, hogy Ő nem azért jött, hogy a földi dolgokkal és vitás ügyekkel foglalkozzon, hanem azért, hogy Isten országa ügyéről tanítsa az embereket.

15. v. Jézus az egyedi esetből általánosít. Az élet forrása nem a vagyon az élet értékét nem a földi értékek adják.

16. v. Jézus nem ítéli el a gazdagságot. Az Ószövetségben Isten áldásának tekintették, ha valakinek bő volt a termése. Nem azért marasztalja el a gazdag embert, mert gazdag.

17. v. Bőséges áldás lett a munkáján. Többet tudott aratni, mint amennyire felkészült. A gazdag ember monológot folytat önmagával. És éppen ez a gond, hogy önmaga akarja megoldani, önmagában Isten nélkül, akitől éppen ezt az áldást kapta.

18. v. A birtoklásban kívánja életét biztonságban tudni a gazdag ember. A többszörös birtokos névmás utal erre a birtoklási vágyra.

19. v. Előfordul a zsoltárokból is a lélek megszólítása. „*Légy újból nyugodt, lelkem, mert jól bánt veled az Úr!*” (Zsolt 116,7) A zsoltáros azt mondja, hogy Isten miatt lehet nyugalma a lelkének. A példázatbeli gazdag ember pedig a vagyonára alapozza a nyugalmat. A magabiztosság ebben a helyzetben a gazdag ember vesztét okozza. A gazdag embernek nincsen szüksége sem Istenre, sem emberre. Csak önmagára képes gondolni. Ha nincs jelen a jelenében Isten, akkor nem is számol Istennel a jövőben.

20. v. Annak ellenére, hogy a gazdag ember kihagyja a számításaiból Istent, a példázatban Isten megszólítja őt. Éjjel váratlanul szólítja meg Isten, amikor nincs felkészülve erre a gazdag. Jakab levelében említ gazdag kereskedőket. (Jak 4,13–16) Ugyanezt a fajta magabiztosságot ítéli el, amikor valaki azt hiszi, hogy rajta múlik egyedül az, hogy a munkáján áldás van. A helyes gondolkodás azonban az, ha az ember számításba veszi, hogy Isten akarta szerint történik minden, az ember élete is pontosan addig tart, ameddig Isten engedi, és nem addig, ameddig az ember gondolja.

21. v. Közmondásszerűen fejeződik be a példázat. Isten a gazdag termésnek és az életnek és a halálnak az Ura. Isten nélküli gazdag ember úgy jár. Istenben gazdagnak lenni azt jelenti, hogy az ember nem a földi javakra alapozza létbiztonságát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az Isten utat mutat a mindennapokban című témakörön belül az élethelyzetekhez, etikai kérdésekhez tartozik a lecke. A posztmodern gyermek ambivalenciában nő fel. Egyrészt az élet minden területén megtaláljuk a kifejezetten gyermekekre, fiatalokra specializálódott kínálatot, a számukra létrehozott piacot, amely a gyermekdivattól a divatos játékszereken át a különböző használati és élvezeti cikkekig terjed. Mindezek mellett a fiatalok egyre kevésbé védettek a társadalom negatív hatásaival szemben. A válások folytán megnövekedett csonka családok száma és hatása, a partnerségen alapuló nevelési stílus következtében már korán a felnőttek világában, a felnőttek gondjai közt találják magukat a fiatalok. Az elektromos médiumok elterjedésével nem különül el a gyermeket és a szülőt érő információtömeg, a virtuális, másodkézből szerzett tapasztalat a valóság fokozatos elvesztését eredményezi. A fogyasztói társadalom arra ösztönöz, hogy soha semmi nem elég. A serdülő ennek az elvárásnak a feszültségében éli a mindennapjait: nem elég jó, nem elég sok, nem elég nagy, nem elég drága, nem elég új, nem elég sikeres stb. Némelyek nem csak a tárgyaikra, teljesítményükre, hanem saját magukra nézve is ezt élik meg, hogy nem elég, amit nyújtani tudnak: nem elég a teljesítménye, nem elég a barátsága, nem elég a tudása. Mások a családjukra nézve élik meg az elégedetlenséget azáltal, hogy társaik családját jobbnak, teljesebbnek, működőbbnek látják. Minden szinten átjárhatja őket az elégedetlenség.

A lecke szeretné elgondolkoztatni a tanulót a fogyasztás és elégedettség kérdéséről. Erkölcsi felelősségérzete még nem terjed ki a társadalom egészére, de a saját környezetében megélheti, hogy amije van, az elégedettséggel töltheti el. Fontos látnia, hogy mindez elsősorban szemléletmód, ami Isten nézőpontján keresztül lehet más, mint amit a világ közvetít felé. Különösen is nehéz lehet számára ez a szemléletváltás, mert a konvencionális erkölcsi szinten éppen a „világnak”, a környezetének szeretne megfelelni, előttük szeretne „jó fej” lenni. Ezért fontos, hogy a hittan csoportot közösségként is erősítsük meg az Istentől kapott elégedettség

érzésében, hogy együtt is fedezzék fel, hogy mi mindenük van, amivel elégedettek lehetnek. A munkafüzet feladat „eredménye”, ahol a környezetében kell közvélemény kutatást végeznie, rámutat arra, hogy a csoportban mennyire van jelen az elégedettség. A végeredmény függvényében érdemes végigbeszélgetni az egyes kérdéseket, és ha a csoport inkább az elégedetlen kategóriába esik, akkor közös imádságban Isten elé lehet tární, hogy formálja át a szemléletüket.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel megfogalmazni az elégedettség és a mértéktelenség fogalmát. ○ Tudjon egyszerű hálaadó imádságot mondani azért, amije van. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja megfogalmazni az mértéktelenség fogalmát, mondjon példákat erre az életéből és a Bibliából. ○ Tudja hálaadó imádsággal megköszönni Istennek, amit neki adott.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Az elégedettség és a mértéktelenség közötti különbség megláttatása.

Kognitív cél: Az elégedettség és a mértéktelenség közötti különbség megláttatása.

Affektív cél: Az elégedettség, mint érzés és háttértényezőinek feltárása.

Pragmatikus cél: Annak a megfogalmaztatása, hogy mit jelent a mértéktartás, az elég, és mitől lesz elég valami.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok Taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Elég! – szituációs játék</p> <p>Csoportokban kapnak egy-egy szituációt a tanulók, és azt kell előadni a többieknek. A szituáció mellé egy szó: ELÉG is tartozik, ill. az, hogy a szituáció elején, közepén vagy a végén kell elhangoznia a szónak.</p> <p>Szituációk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osztálykirándulás – családi ebéd – matekóra – szünetben 	

	<ul style="list-style-type: none"> – barátok között – vásárlás – este otthon – nyaraláson – edzésen stb. <p>Beszélgetés</p> <p>Milyen jelentései vannak az ELÉG szónak? Melyik jelenetben volt pozitív, melyikben negatív?</p> <p>Kapcsolódó feladat a TK 39. oldala. Feladattár</p>	TK 10. lecke: Mi tesz elégedetté? 38. o.
Feldolgozási javaslat	<p>Dicsérjük meg egymást</p> <ul style="list-style-type: none"> – A csoport tagjai párba állnak, a párok egy kört alkotnak, így létre jön egy külső és egy belső kör. A két kör egymással szemben áll. Akivel éppen szemben áll a tanuló, annak valami dicséretet kell mondani. Pl. szép a szemed, jó vagy nyelvtanból, gyorsan futsz, finomakat sütsz, ügyesen rajzolsz, szépen zongorázol, különleges a neved stb. Ha kész, akkor a külső kör eggyel tovább lép jobbra, és újból elhangzik egy-egy dicséret. Addig folytatjuk, amíg a kör végig nem ér. – Beszéljük meg, hogy miért volt jó hallani ezeket a dicséreteket, ill. hogy ki kapott olyan dicséretet, amire egyáltalán nem számított, ő maga nem dicsérné meg magát azért. <p>Elégedettségi mutató – Munkafüzet 3. feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> – A munkafüzet feladatát párokban végezzük el, majd a csoportban beszéljük meg az eredményt. – Érdekes utána összegezni, hogy mennyire elégedett a csoport magával. <p>Kapcsolódó feladatok: TK 38. o. Gondold végig! Beszéljétek meg!</p>	<p>Munkafüzet MFGY 25. o. 3. f. MFEI 32. o. 3. f.</p> <p>TK 38. o.</p>
Ének javaslat		
Házi feladat	Munkafüzet 1–2. f.	MFEI 31. o. 1–2.f. MFGY 24. o. 1–2.f.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Imádságra nevelés

<p>Elég 1. Páros munka Feladatutatisítás:</p>	műfaj	hála
	megfogalmazás	párok és négyfős csoportok
	imádkozás	hangosan négyes csoportokban

<ul style="list-style-type: none"> • A padtársak a TK 39. o. lévő „elég” c. oszlop felsorolásából kiválasztanak 3-at. • Írásban fogalmazzatok meg egy közös imádságot. <p>2. Imádkozás</p> <p>Feladatutatisítás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkossatok 4 fős csoportokat. • Imádkozzatok el közösen a két imádságot. 	csopord felosztása	párok és négyfős csoportok
	kapcsolódás	TK 39. o. felsorolása
	hely	óra vége
	fejlesztési terület	közös imádkozás
	hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • imádságot fogalmaznak meg, írnak • magukban imádkoznak
hittanoktató	kísér	
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • papír • íróeszköz • tankönyv 	

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat: „Elég-e? Neked elég? Hányszor szerepel az alábbi rejtvényben a kérdés: ELÉG-E?”

Instrukció: Ne csak a szavak számát határozzák meg, hanem fogalmazzanak meg kérdést is, amit a többieknek, szüleiknek, tanáraiknak feltennének, hogy nekik mi elég.